

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PLAC-UTCA 49

Az Egyesült Államok közbeszólnak

Az Unió hajóhadat küld a Filippini-szigetekre — Nikolajevics Miklós nagyherceg Brassórol hazudozik — Páris körül eldöntetlen a csata

A kalmár Anglia, amely nem restelte a legerősebb szerződéssel társaságba állani Japánnal s rászabadítani a fehér fajokra, megkapta ma a választ erre a becstelen, erkölcstelen tettére az *Északamerikai Egyesült Államoktól*. Ez a válasz nem szavakból összerótt fenyegetés, hanem erélyes intézkedés, tény, amelynek sulya és következménye döntő sullyal esik a világtörténelem új alakulásába. Az United States kormányja ugyanis az Anglia és Japán közt létrejött erkölcstelen szerződésre azzal felelt, hogy *hadiflottáit készenlétebe helyezte és egyik flottáját utnak indította a Pilippini-szigetek felé*.

A yankeek országát e cselekedetükben nem vezeti érzelmi alapokon megszületett harag Anglia, vagy az entente iránt, sem szerelmi mámor Ausztria-Magyarország vagy Németország iránt. Hanem vezeti a *védekezés kényszerűsége* egy mindent elnyelő új népvándorlás ellen, amely ellen Amerika már régen küzd törvényekkel, pénzzel, diplomáciával, sőt háborúval is. A kis ország, Japán, túltömve emberekkel, területeket keres szaporulatának elhelyezésére. Megkísérelte ezt már régen, Amerika nyugati partjai felé vetén szeméit, de akkor az Egyesült Államok törvényt hozott, amely megtiltja Japánnak a Kaliforniában való letelepedést. Most azután az angol-japán szerződés megnyitja az összes brit gyarmatokat Japánnak s így az északamerikai *Kanadát*. Kétségtelen, hogy ha Kanadát ellepi az éhesség lett sárga faj, az Egyesült Államok el nem kerülheti, hogy hatalmas méretű beszívárgás ne következzen be az ő területére is.

Létérdeke tehát az United Statesnek, hogy ha kell, fegyveres kézzel tépje szét azt a szerződést, amelyet Anglia csak kétségbeesett kapzsiságában, vagy kétségbeesett dühhében köthetett.

De mindegy, bármiként van is a dolog. Nekünk az a fő, hogy *az angol tengeri haderő egy másik hatalmas tengeri haderőt talál magával szemben és a felidézett ellenség nekünk, akarva, nem akarva, oldalunkon fog küzdeni, hadi érdekeinket szolgálja és míg a nyugati vizeken legalább is leköti Anglia tengeri erejét, módot nyújt a német hadihajónak bizonyítani, hogy Anglia csak volt első, féltelmes tengeri hatalom*. Ha pedig Anglia tengeren veszt, világhatalma összedől, mint a kártyavár. Az Egyesült Államok első

ágyulövése Anglia világhatalmának halálhang kongása.

A háború csataterereiről kevés hír érkezik. Páris előtt folynak a harcok, Galiciában új terepeken készülődik az erős küzdelemre vitéz hadseregünk. Szerbiában csönd van, halálös csönd, a reájuk nézve rettenetesen végződött betörési kaland után. Csupán *Nikolajevics nagyherceg* hangos, mint a franciák. Hazudoznak mind a ketten, ami természetes, hiszen szövetségesek. A franciák győzelmeiket hazudoznak, a nagyherceg pedig azt táviratozza Bukarestbe, hogy Brassó alatt dörögnek nemsokára az ágyuk. Brassó = *Konstadt*. Talán a *Pétervárt védő Konstadt* gondolja? Mai távirataink itt következnek:

Az Unio flottája harcra készen

Berlin, szeptember 17. (Magyar Távirati Iroda.) A *Vossische Zeitung* jelenti:

Az Egyesült Államok megerősítették a Csendes-óceáni flottájukat. Egy nagy hajóraj elindult a Filippinákra. Az Egyesült Államok flottájának készülődése Japán akciójával van összeköttetésben.

Nikolajevics Miklós nagyherceg hazudik Romániának

Bukarest, szeptember 17. (Magyar Távirati Iroda.) *Nikolajevics Miklós nagyherceg*, az orosz hadsereg fővezére hétfőn állítólag a következő táviratot küldte Bukarestbe a *Diminace* című lapnak:

„Az orosz kozáklovak Brassó előtt dübörögnek.”

Bukarestből hamarosan a Brassóval szomszédos *Szinajda* került az álhir s így csakhamar kiderült az orosz nagyherceg hazugsága.

Conrad fia elesett.

Bécs, szeptember 17. Az itteni lapok jelentik, hogy hőtendorfi *Conrad Ferenc* báró vezérkari főnök fia, *Conrad Norbert* báró, aki egy dragonyos-ezredben szolgált, az oroszok elleni ütközetben *Rawaruskánd* elesett.

A szerb betörők kiveretése

Temesvár, szeptember 17. Sem Pancsován, sem a déli határ egyéb részein nem fenyeget bennünket semmi veszély és a betörési kísérletre vállalkozott szerbeket katonánk irgalmatlanul visszaverték.

Most már megállapítást nyert, hogy tulajdonképpen mi is történt Pancsován, ahonnan a lakosság pánikszertüen menekült. Pancsovától délre a Duna több ágra oszlik. Minden ilyen ág, illetve két ág egy-egy szigetet ölel által. A szerbek egy ilyen kisebb szigetet szállottak meg tüzéréjükkel és erről a szigetről lödösték Pancsovát, még pedig hatástalanul. A város polgármestere felelőssége tudatában erre dobszóval közhírré tette, hogy főleg az asszonyok és gyermekek hagyják el a várost. Amennyiben egyik-másik háztól a férfiak is elmennének, adjanak marháik és egyéb lábas jószágaik elé 2—3 napra való eleséget és vizet. Erre a dobszóval közölt hirdásra a lakosság meglehetősen nagy számban hagyta el a várost, rémitve mindenütt a közönséget, mely a legborzalmasabb kombinációkra hajlik. Már teljesen helyreállott a nyugalom és a menekülők visszatértek otthonaikba.

Joanovich Sándor kormánybiztos főispán kedden délelőtt értesítést kapott Breit vezérőrnagytól, hogy a Borcsa és Bárányos községeknél áttört szerb katonaságot csapatalk teljesen megsemmisítették.

A párisi csata

Berlin, szeptember 17. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

A helyzet a nyugati harctéren változatlan. A harc vonal egyes helyein a francia csapatok támadásai 15-ikén éjjel és 16-ika folyamán visszautasítottak. A németek ellentámadásai sikeresek voltak.

Stein főhadiszállásmester vezénylő tábornok lett.

Berlin, szeptember 17. (Magyar Távirati Iroda.) *Schubert* tüzérégi tábornokot, a 14-ik tartalékhadtest eddigi vezénylő tábornokát további rendelkezésre helyezték s az ő helyébe *Stein* főhadiszállásmestert nevezték ki vezénylő tábornokká.

Caillaux megsebesült.

Konstantinápoly, szeptember 17. Az *Ikdam* közli, hogy *Caillaux* volt francia pénzügyminiszter a Páris körül folyó csatákban megsebesült.

Hindenburg távirata a győzelmekről.

Majna-Frankfurt, szeptember 17. Egy itteni társaság megleghangu táviratban üdvözölte *Hindenburg* tábornagyot az orosz földön kivívott diadalai alkalmából, mire *Hindenburg* levelezőlapra a következő választ küldte:

„Meleg köszönet a megemlékezésért. Istennek és katonáinknak köszönhetjük a győzelmet. Tovább csépeljük az ellenséget.

Hindenburg.“

Hindenburg tábornagy díszdoktor lesz.

Berlin, szeptember 17. Königsbergből jelentik, hogy az ottani Albert-egyetem tanácsa elhatározta, hogy *Hindenburg* tábornagyot, a keletporoszországi győzöt, az egyetem díszdoktorává választja meg.

A königsbergi egyetem Németország egyik legrégebb és legvirágzóbb főiskolája. — 1544-ben alapították. 1770-től 1804-ig Kant is tanára volt a königsbergi egyetemnek.

A császár sógora megsebesült.

Berlin, szeptember 17. *Frigyes Károly* hesseni herceg, Vilmos császár sógora a csatatéren megsebesült. A herceget egy golyó érte a combján.

Egy angol gőzös katasztrófája a Dardanellákban

Konstantinápoly, szeptember 17. (Magyar Távirati Iroda.)

Egy angol gőzös befutott a Dardanellákba, azonban zátonyra jutott. A gőzös mostani helyzetében elzárja a tengerszorosot.

A franciák kiutasítják a törököket.

Bécs, szeptember 17. (Bud. Tud.) Franciaországból Konstantinápolyba érkezett törökök beszéltek, hogy a hatóságok megkezdtek a Franciaországban élő törökök kiutasítását. Ez a hír Konstantinápolyban nagy fölháborodást keltett.

URANUS

Korona-Passzage Telefon 3-28.

Ma utoljára

FÉLTÉKENYSÉG

Társadalmi dráma 3 felvonásban.

Oriadna Természeti szépségek.
Alaptalan féltékenység. Kacagtató.
Nevelő-intézetben. Bohózat.
A bűn tudatában. Életkép.
Leó válni akar. Humoros.

Előadások este 6 órától éjjel 12-ig folytatódagos bemenettel.

Egyszeres helyek: Páholy 4 személyre 2 K 60 fillér. Zsölyc, zártszék 50 fillér. I. hely 30 fillér. II. hely 20 fillér.

SZOMBATON — VASÁRNAP
szeptember hó 19-én, 20-án

Teljesen új műsor!!

A debreceni segítő-akció**A katonák családjaiért.**

A behívott katonák visszamaradt családtagjainak segélyezésére újabb adakoztak: Schlesinger Dávid 5, Rankai Béla 1, Polgári Bálint 1, özv. Jóna Istvánné 5, dr. Vásáry Istvánné 5, N. N. 1, N. N. 2, Hegedüs Kálmáné 8, özv. Öry Mihályné 5, Nyilas Istvánné 1, Balogh István 4, Bánay Péterné 5, Debrecen városi könyvnyomdávállalat 5, N. N. 6, Gebauer 2, Olvashatatlan 1, Sámy 5, Goldner 1, Szőke János 1, Halas 3, Debreczeny Barna 5, N. N. 2, Olvashatatlan 2, Simon Miklós 3, Udvarhelyi Gézáné 2, Kovács J. I., Heltai Sándorné 2, özv. Horváth Istvánné 2, dr. V. J.-né 2, Alföldi Mihály 1, N. N. 1, Aberle Ottó 2, Németh 1, Horovitz Zsigmond 2, Thiessen Artur 3, Somogyiné 1, Burgerné 2, Nagyváti Béláné 1, Kertész Dezsőné 1, Fehér Sámuel 2, özv. Kálmán Andrásné 1, özv. Biberné 2, Kós Sári 2, Mile Pálné 1, Kovács Ferenc 2, özv. Paulik Józsefné 1, Ruit Endréné 1, Szentgyörgyi Böske 2, Kalászi Kálmán 2, Varga Lajos 2, Varga Géza 1, özv. Zathorszky Istvánné 1, Kovács Kálmán 1, Bartók Ágostonné 5, Péchy Antalné 1, Mayer Béla 5, Járossyné 1, Kecskés Sándor 1, Nagy Bálint 2, özv. Kerékgyártó Jánosné 1, Dávidházy Kálmán 5, Olvashatatlan 1.50, Ragályi Miklós 2, özv. Olasz Vilmosné 1, Markbreit 5, Olvashatatlan 2, Körtvélyessy 2, Csáky Béla 5, Hódy Béla 5, Nagy András 1, Körösné 2, T. Gy. 1, Dávidházy 2, Keresztes András 1, Tóth Ferenc 2, Gyenge Lajos 1, dr. Fülepné 2, Horváth Rózi 1, J. P. 1, Dávid Sándor 1, Henig Emlé 5, N. N. 1, Ollinger Béláné 5, Szigeti Erzsébet 2.40, Z. G. 2, S. M.-né 1, Kiss Sándorné 2, Csató Hermann 2, özv. Kállai Istvánné 1, Fuszek Józsefné 1, N. N. 2, özv. Veressné 1, Székely Emil 1, Török Julianna 3, Csóka Mária 2, Kiss Klára 1, Guthi József 1, Vértesi Nagy Gábor 1, özv. Hospoder Jánosné 4, Papp Istvánné 2, Suhajda Józsefné 5, özv. Malatinszky 6, Pigniczky István 2, Nagy Józsefné 1, özv. Berényi Pálné 2 kor.

Aranyat vasért.

A segítő bizottság kéri mindazokat, akik az „Aranyért vasat” mozgalom céljaira ékszeranyagokat adományozni szívesek voltak, jelentkezzenek a vasgyűrűk átvétele végett.

Újabb adományoztak arany és ezüst tárgyakat: Borgida Ilona 1 aranygyűrű, 1 pár arany fülbevaló, Király Ilus 1 arany karperec, 1 fülbevaló, Braunstein Lajos 1 aranygyűrű, Vasmann Pál 1 arany gyűrű, Kiss Ferenc 1 arany gyűrű, Farkas Imréné 1 arany gyűrű, Moskovitz Róza 1 ezüst karperec, 1 arany gyűrű, Dudinszky Margit 1 törött arany gyűrű, Emy Binar 1 arany gyűrű, Urbanovits Miksa, Urbanovits Miksáné 1 arany lánc, 2 arany gyűrű, 2 pár arany fülbevaló, 2 fülbevaló, 1 ezüst óra, 3 törmelék, Nagy Viktorné 1 pár arany fülbevaló dr. Eizler Mór 1 arany gyűrű, Eizler Irma 1 ezüst lánc, 1 ezüst mellű, Papp Klotild 1 arany karperec, Papp Katinka 1 arany gyűrű, Gál Ferenc 1 arany gyűrű, Morvay Gézáné 1 arany óra, 1 arany sziv, 1 arany gyűrű, 1 arany karperec, 1 ezüst óra, Roczkó Piroska 1 pár arany fülbevaló, 1 arany törmelék, Kovács Józsefné 1 arany karika-gyűrű, Leitner Erzsébet 1 törött arany medailon, Gy. Simon Piroska 1 arany gyűrű, Rosenberg Böske 1 arany gyűrű, Hevesy Erzsike 1 medailon, 1 arany gyűrű, Borsy Juliska 1 pár arany fülbevaló, Szebeni Erzsike 1 pár arany fülbevaló, Várkonyi Károly 1 ezüst gyűrű, 1 arany fülbevaló, Lechner Margit 1 arany gyűrű, Stern Gizus 1 arany gyűrű, 1 ezüst dísz, 1 arany kapocs, Bágyi Zoltán 1 arany gyűrű, 1 ezüst gyűrű, Bornyai Klári 1 arany gyűrű, Steiner Emmy 1 arany gyűrű, Erdős Ferencné 1 arany zsuzsu.

Hősapkát és érmelegítőt!

Azokat az urnókat és urleányokat, akik szívesek voltak vállalkozni arra, hogy a háboruba behívott és északon harcoló katonáink számára csukló- és lábvédőket, valamint hősapkákat készítenek, kérjük, szíves-

kedjenek kegyes adományukat a főispáni titkári hivatalba mielőbb eljuttatni. A főispáni hivatal a hadvezetőség révén fogja eljuttatni északon küzdő katonáink részére ezen igazán szükséges ruházati felszerelést.

A Vörös Kereszt köréből.

A Vörös Kereszt Egylet elnöksége tisztelettel kéri a város közönségét, hogy természetbeni adományait a vasuti postaépületben levő irodába reggel 8 órától este 8 óráig eljuttatni szíveskedjék. Miután a sebesültek ellátása az üdítő állomáson az egylet pénztárát rendkívül igénybe veszi, bármiféle élelmiszerek, továbbá ruhaneműk és olvasmányok, alkalmas könyvek adományozását a nemes célra minél nagyobb mértékben kérjük és hálásan köszönjük.

Széchenyi Miklós gróf Debreczenben**A nagyváradai püspök a sebesült katonák között**

Széchenyi Miklós gróf nagyváradai római katolikus püspök ma látogatást tett Debreczenben, hogy mint a Vörös Kereszt Egylet főmegbízott-helyettese, megtekintse a debreceni sebesült-kórházakat s a sebesültek ellátását. A püspök titkára: *Bréhm* Lőrinc dr. kíséretében jött Debreczenbe s elsősorban *Domahidy* Elemér főispánt kereste föl, majd *Lukács* György v. b. t. t., ny. miniszter társaságában, aki szintén mint a Vörös Kereszt főmegbízott-helyettese volt Debreczenben, meglátogatta a kórházakat majdnem mindegyikét. Debreczen város részéről *Kovács* József polgármester, a Vörös Kereszt Egylet debreceni választmányára részéről *Márk* Endre udvari tanácsos, ügyvezető elnök kísérték.

A püspök elsősorban a vasutnál levő termeket és üdítőállomást látogatta meg. — Itt *Domahidy* Elemérné *Perényi* Heléna bárónő, a Vörös Kereszt elnökője fogadta Széchenyi Miklós gróft s kalauzolta végig a termeken. Innen a város kocsiain az *Augusztus-szanatórium*ba hajtottak, ahol *Lukács* György üdvözölte s kalauzolta a főmegbízott-helyettes püspököt. Ezután a *K. Szalay* Béla dr. által bérendezett és vezetett — a tornacsarnokban levő tartalék-kórházat tekintették meg, majd a katonai csapatkórházat, ahol *Csejdy* dr. fő-törzsorvos fogadta a püspököt és mutatta be neki a kórházat. Előbb meglátogatta a gróf a kollégiumi kórházat is. A csapatkórházból a Dmke-internátusba hajtottak, itt *Tomor* dr. és *Lukács* György üdvözölték a püspököt aki megtekintette a konyhában a sebesültek ételének készítését is.

A kórházakban mindenütt hosszabb időt töltött a püspök, aki több sebesült katonával beszélgetett és különösebb melegséggel érdeklődött a biharmegyei származású katonák iránt, akikhez több kérdést intézett. Megkérdezte tőlük:

- Hol születettél?
- Hova való vagy?
- Hol sebesültél meg, melyik csatában?
- Van-e családod? Melyik községben laknak?

Majd ujjait áldólag homlokukra téve bucsuzott el a sebesült katonáktól.

Az egész látogatás alatt a püspökkel voltak *Kovács* József polgármester és *Márk* Endre udvari tanácsos, akik mindenről kimerítő fölvilágosítást adtak a püspöknek.

Délben *Gróh* Ferenc prépost-plébánosnál

ebédelt meg Széchenyi Miklós gróf, aki autóján érkezett s autóján utazott el haza Nagyváradra. A püspök a látottak fölött teljes megelégedését és örömét fejezte ki, hogy a sebesültek ilyen jó, pontos és lelkiismeretes ellátásban részesülnek.

„A győzelem a katona lábszárában van!”

A menetelés fontossága

„A győzelem a katona lábszárában van!” Moritz von S a c h s e n marsallnak ez a régi mondása ma még éppúgy érvényesül, mint bármikor. „Az a hadsereg, amely november 5-én Roszbachnál, december 5-én Leuthennél harcolhatott, két hadsereget ér”. Moltke ezen mondása indokolja az előbbi. A német hadseregben már régóta rendkívül fontosnak tartják, hogy a csapatok lábbelije és a menetelő képessége elsődlegesen legyen. A menetelés volt és marad a harci tevékenység alapja. Aki jobban és gyorsabban menetel, megveri az ellenséget és a történelem sok oly esetről tud, amikor a jó menetelés győzelemre, a rossz menetelés pedig vereségre vezetett. A jó, vagy rossz menetelés azonban nemcsak azt jelenti, hogy gyorsan vagy lassan és kevés vagy nagyszámú megbetegedéssel meneteljenek, hanem sok részletkérdésnek is nagy szerepe van a dologban.

Csak vissza kell emlékeznünk a japán tartalékbrigád kitűnő menetelésére, amely a sahói ütközet folyamán két és fél nap alatt a jobbszárnyról a balszárnyra menetelt és ezzel 80 kilométernyire nyomult előtérbe. Épp így emlékeztet Mac Mahon menetelése 1870. augusztusában, amely a francia hadvezért éppen azon a napon vitte harcba, amelyet pihenő napnak szánt. A jó vagy rossz menetelés a gyakorlat és a lábbeli mellett sok egyéb körülménytől is, így az utak állapotától, az időjárástól, hátráltató akadályoktól, mint például folyamoktól vagy hidaktól, végül pedig lélektani befolyásoktól is függ. Így régi tapasztalat, hogy a távolból hangzó ágyudörgés fokozza az ütközetbe vonuló csapatok menetelőképességét, úgy, hogy olyan legényesség is harctérre jut, amely az ágyudörgé nélkül talán nem jutott volna oda idejében. Jó átlagos menetelés alatt mostanában a gyalogságnál husz-huszötöt kilométert értünk: huszötöt-harminc kilométert már az átlagosnál sokkal jobb, de ha erőltetett menetelésre van szükség, huszonnégy óra alatt hatvan kilométert, sőt többet is el tudnak érni. Vannak azonban igen jó átlag menetelések, amelyekben ezért sokkal rövidebb utat tettek meg. Az 1877-78-iki Balkán-háborúban Gurkó nyáron csak tizenöt kilométert tudott menetelni, télen pedig a rendkívül nehéz terep miatt alig öt kilométert tudtak megtenni naponként, amennyit jó időben, jó utakon a gyalogság egy óra alatt meg tud tenni. — Amennyiben ez a menetelés gyorsaságát illeti, Napóleon seregei mindig jó átlagot értek el; még a Moszkvától Kovnóig tartó visszavonulásnál is 58 nap alatt 1200 kilométert, tehát átlag 25 kilométert tettek meg naponként. Az egyes menetelő hatalmasan tultehet gyaloglásban a csapatokon. Tábortól folszereléssel a versenymenetelésben rekordot elért katonák óránként 10 kilométert tettek meg, vagyis még egyszer annyit, mint a jól menetelő csapatok tudnak megtenni. Háborúban még a legmegerőltetebb, erőszakolt menetelésben sem tudnak megközelítőleg ilyen eredményt elérni. Feltűnő az a jelenség, hogy a megvert csapatok kitűnően tartják magukat a menetelésben. Mac Mahon Wörthtől Zabernig 12 óra alatt menetelt, úgy, hogy ez alatt az idő alatt 51 kilométeres utat tettek meg. Abbauczi brigádjának egy része 38 óra alatt 120 kilométert gyalogolt! Ha a menetelésre kedvezőtlenek a viszonyok, a csapatok csak csigatempóban haladhatnak előre. Amikor az oroszok 1831. februárjában bevonultak Lengyelországba, az olvadó hó annyira megnehezítette a menetelést, hogy a csapatok óránként

csak két kilométer utat tudtak megtenni. — 1806. december 26-án a Legrand-divízióknak Chiehanovból Bugurcinbe kellet menetelnie. A sáros talajon teljes 12 óráig tartott ez a 15 kilométeres ut. Az ellenfél még lassabban jutott előre: Galicyn herceg december 25-én elindult Golyminből, hogy éjjeli menetelésben Szugovóba jusson. A 10 kilométeres utat 13 óra alatt tudták megtenni.

Ha a rossz utakhoz még a terepnehézségek is járulnak, úgy az elért eredmények még ennél is kisebbek, de amellett mégis jó eredmények lehetnek. Az 1877-iki Baikán-háborúban az orosz gyalogság öt nap alatt tett meg 15 kilométeres utat a hegyek közt. A menetelés gyorsasága maga nem mértéke a jósnak; attól függ, hogy a csapatok számában ne nagyon meggyöngyülten és harci készségükben a fáradtság révén korlátozottan érkezzenek meg. Menetelés azonban alig van veszteség nélkül. A délafrikai háborúban az angolok Bloemfonteinből Pretóriába meneteltek. Menetelésük gyorsasága jó volt, mert 19 nap alatt 480 kilométert, vagyis naponként 26 kilométer utat tettek meg. De a menetelésben közel 5 százalékuk megbetegedett. A menetelés veszteségeinek bizonyára a legborzalmasabb példája Napóleon nagy hadseregének a menetelése. Ez csodálatos gyorsasággal jutott előre, de utközben a harcosok óriási tömegeit hagyta el. A hadsereg 1812. június 24-én Njemen mellett 283 ezer emberből állott. Julius 28-án Vitebsnél már csak 193 ezer ember maradt, annyira megviselte a csapatokat a trópusi hőség. St. Cyr marsall kénytelen volt jelenteni, hogy naponként egész zászlóalj marad vissza lábfejősökből. A csatákban való veszteségek aránylag igen csekélyek voltak; augusztus közepéig tízezer ember veszett el. Augusztus hó 20-án a Dnyeperen való átkelésben már csak 156 ezer ember vett részt; szeptember 7-én Borodínánál 142 ezer ember maradt és szeptember 15-én, miután nyolcvanhárom nap alatt ezer kilométernyi utat tettek meg, 105 ezer ember élt el Moszkváig, vagyis alig valamivel több, mint egyharmada azoknak, akik elindultak. Október 18-án 106 ezer ember indult el Moszkvából, november 9-ére csak 50 ezer ember jutott el Szmolenszig és november 28-án a nagy hadsereg 293 ezerről 32 ezer emberre olvadt.

A debreceni polgárőrség megkezdte működését

680 polgárőr 34 csoportban

Rostás István rendőrfőkapitány ma délután öt órára érkeztetve hívta össze a debreceni polgárőrség csoportvezetőit. Az értekezleten ismertette a főkapitány az őrség működéséről készített tervezetet. E szerint az eddig jelentkezett 680 tagból 34 csoportot alakítottak, csoportonként 20—20 őrral. Létesítettek egy lovas-csoportot is, amelynek vezetői Sesztina Jenő és Kaszanyitzky Endre lettek.

A polgárőrök egyelőre csak a vasúti állomásokon fognak szolgálatot teljesíteni, a hol háromóránként váltják fel egymást. Igazolmányt kapnak, azonkívül egy „polgárőr” felirású németi színű szalagot tartoznak viselni a mellükön; ez a szalag csak ideiglenes jelvényt, mert rövidesen plakettel látják el a polgárőröket.

A főkapitány a polgárőrség szervezeti szabályzatát és a szolgálati utasítást tüzetesen megmagyarázta a csoportvezetőknek, hogy mi a teendőjük és miképpen járjanak el adott esetekben. A csoportvezetők az értekezleten letették a törvényben meghatározott fogadalmat, amely szerint becsületükre fogadták, hogy vállalt kötelezettségüknek mindenben a legpontosabban, lelkiismeretesen

és legiobb tudásukkal tesznek eleget.

Ezután a főkapitány a kijelölt 68 csoportvezetőt, minthogy csak 34 csoport van, úgy osztotta be, hogy minden csoportba két csoportvezető került: egyik a rendes csoportvezető, a másik a helyettes. Az összes csoportok élére négy parancsnokot választottak: Freund Jenő dr., Galántfy János dr., Szikszói Szabó László dr. és Kovács József dr. személyében.

A polgárőrök holnap, pénteken délután fogják letenni a fogadalmat és átveszik az igazolványt. Erre az alkalomra a rendőrfőkapitány a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívom mindazokat, akik polgárőrökül jelentkeztek, hogy a polgárőri jelvény és igazolvány átvétele végett a f. évi szeptember hó 18-án délután négy órakor a városháza közgyűlési termében mindannyian okvetlenül személyesen megjelenni sziveskedjenek.

Rendőrfőkapitány.

Statáriummal kivégzett malomtulajdonos

Halálbüntetés a fényjeleket adó kémnek

Temesvár, szeptember 15.

Az első statáriális kivégzést — mint ezt a fehértemplomi „Nera” című ujság jelenti — az elmúlt hét egyik napján hajtották végre Fehértemplomban. Egy jómódú zalatnai malomtulajdonos, Adám Rada volt az első, akit statáriális uton végeztek ki. A malomtulajdonosnak az volt a büne, hogy uasát, Kocsias Mirkót kitanította, hogy éjszaka fényjelekkel titkos tudósításokat adjon a szerbeknek. — A fiatalkoru inas — saját vallomása szerint — augusztus hónap egyik éjszakáján gazdája utasításait követve, tényleg fényjeleket adott a szerbeknek.

A haditörvényszék mindkét vádlottat kémkedés büntette miatt kötél általi halálra ítélte. Minthogy azonban nem találtak alkalmas hóhért, aki az ítéletet végrehajtotta volna, a malomtulajdonosra nézve átváltoztatták golyó általi halálra, az inast pedig, aki még huszadik életévét sem töltötte be, tíz évi vártogságra ítélték.

Szeptember 8-án délelőtt fél 12 órakor a fehértemplomi katonai lövőtérren hajtották végre Adámon a halálos ítéletet, nyilvánosan, nagy közönség jelenlétében. — Az elítéltet a gyalogsági káoszárnyában levő börtönből nagy katonai kísérettel a kivégzési helyre vezették. A malomtulajdonos utközben mély megbánást mutatott, sarva fakadt és könnyeit törölgette. A kivégzés helyére érve, még egyszer felolvasták a halálos ítélet szövegét. Adám azt kérte, tolmácsolják előtte német nyelven is. Mikor ez megtörtént, letérdeltettek és beköltözték a szeméit. A következő pillanatban eldőrdültek a lövések, amelyek azonnal megölték a hazaárulót.

Csendes ima után, amelyet a katonai lelkész mondott el, még rövid beszédet is tartott az egybegyűlteknél és hangsúlyozta ebben, hogy az imént kivégzett hazája és királya ellen vétkezett, amiért utólrta a méltó büntetés. Végül királyhűsége és hazaszeretetre buzdította a közönséget, amely szavai végzetével lelkes éljenzésbe tört ki.

HIREK

— **A presbiterium gyűlése.** A debreceni református egyház e hó 19-ik napján — szombaton — délután 4 órakor az egyház tanács-termében presbiteri gyűlést tart, amelynek tárgyai a következők: 1. Jelentés jegyzőkönyvek és végzések hitelesítéséről. 2. Esperesi beleegyezés Jenei Mihály és Szathmári Zoltán tanítók megválasztásához, ezek meghívása. — 3. Szele György iskolaszéki elnök jelentése, hogy a presbiterium felkérése folytán lemondását visszavonja. — 4. Iskolaszéki elnök jelentése a néhai Sáfár László után fizetendő nyugdíjárulék tárgyában. — 5. Lelkészi kar javaslata a lelkeszi korpótlékok után járó fentartói díjak fizetése tárgyában. — 6. Az iskolaszék és az előkészítő bizottság végzése a hadba vonult tanítók helyettesítése tárgyában. — 7. Szele Miklós intézeti vallás-tanárnak magasabb fizetési fokozatba előlépése. — 8. Az iskolafentartói díjnak törvényhozási uton történt felemelésének ügye. — 9. Az egyház 1913. évi zárószámadása. — 10. Papp Ferenc leánygimnáziumi tanár válasza a meghívóra. — 11. A bérházépítő-bizottság jelentése.

— **Az 1894. évben született ifjak figyelmébe.** Debrecen város katonai és illetőségi ügyosztálya a következőket teszi közzé:

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 15,000/eln. 18. 1914. számú rendelete alapján felhívatnak a városunkban tartózkodó 1914. évben bárhol született ifjak, hogy összeírásuk végett f. hó 18-án és 19-én a városháza udvarán okvetlenül jelentkezzenek, mivel elenesetben karhatalommal fognak elővezetelni.

— **A Népiroda munkásközvetítési osztályánál** szeptember hó 17-én volt:

Munkáskínálat: Asztalos 46, ács 21, bádogos 11, borbély 6, betonos 1, cipész és csizmadia 53, cukrász 1, dajka 1, elektrotechnikus 1, fémestergályos 2, fűszeres 4, földmunkás 8, gazdasági munkavezető 17, gépész 58, gyári munkás 87, kazánfűtő 14, kályhás 1, kefekötő 9, kárpitos 5, kovács 26, kerékgyártó 17, kőműves 81, könyvkötő 1, könyvnyomdász 9, kertész 1, lakatos 56, mázoló 10, mészáros 2, minden 12, molnár 5, mezei munkás 295, mezőgazdasági cseléd 20, napszámos nő 126, papucsos 2, palafedő 2, pincér 2, rajzoló 4, reszelővágó 1, ruhafestő 1, sütő 1, magyarszabó 7, németiszabó 40, szobafestő 9, szijgyártó 1, szerelő 17, szakácsnő 7, házmester 2, üzleti alkalmazott 37, varrónő 12. Összesen 1162.

Munkáskereslet: Raktárba 200, kovács 8, mezőgazdasági munkásnő 10, gőzekéhez 4, kocsis 25, béres 6, kondás 1, gulyás 1, mezőgazdasági cseléd 2, magyarszabó 1, szobafestő 1, szabó tanonc 1, csizmadia tanonc 1, csizmadia segéd 7, cipész 21, kerékgyártó 2, szakácsnő 1, minden 1. — Összesen 303.

— **Tankönyvek féláron** Harmathynál.

— **Életmentő rabbi.** Egy sebesült őrmester, aki a polgári életben gazdatiszt egy nagy alföldi gazdaságban beszélt el a következő harctéri esetet:

— Ezredünk egy galíciai rutén községben táborozott. A századom tisztjei nagyon éhesek voltak és elhatározták, hogy bemennek egy paraszt házba és ennivalót szereznek. A tisztok között volt az ezred zsidó papja is, egy szimpatikus fiatal rabbi. Bementek egy közeli paraszt házba, ahol mindössze egy asszonyt találtak. Felszólították az asszonyt, hogy főzzön nekik tojást. Az asszony azonban kijelentette, hogy tojása nincs, csupán krumplija van, azt szívesen főz. — Miután más ennivalóról szó sem lehetett, elfogadták az asszony ajánlatát. — Midőn a krumpli a nagy fazékban főtt, a rabbi észrevette, hogy az asszony valamit belekever a krumpli közé. A rabbi nem szolt mindjárt, hanem figyelmeztette a dologra az ezredorvost. Az ezredorvos, mielőtt a krumpli elfogyasztásához hozzáfogtak volna, megvizsgálta a fazék tartalmát és megállapította, hogy a krumpliba nagy mennyiségű arzént kevert az asszony. A lelketlen némbert elvette méltó büntetését.

— **Mindenki a betegnyugvó állomás levelezőlapján írjon!** A Vörös Kereszt Egyesület dunaparti betegnyugvó állomása jótékony-célú levelezőlapokat árusított Budapesten egy hónap óta. Ez a nemes akciója a legfőbb eredményével járt, amennyiben a levelező-lapok árából tartja fenn a dunaparti betegnyugvó állomását, amely jelenleg is telve van sebesültekkel. A vidéken is oly nagy arányú érdeklődés mutatkozott, hogy a levelezőlap terjesztő iroda kénytelen a lapok után az érdeklődőkkel az alábbiakat tudatni:

A művészi levelező-lapok ára darabonként 20 fillér, egyesületünk hivatalos pecsétjével van ellátva és egyesületünk által lett kibocsátva. A kivitel módjánál és a levelező-lapok csekély áránál fogva szerény akciónk semmiféle megyei vagy helyi jótékonyági szervezetet nem érint. Az egyesület felkéri a hivatalok, testületek, iskolák vezetőit, üzletek tulajdonosait és magánosokat, hogy támogassák sebesültjeinket azzal, hogy minél szélesebb régiókban terjesszék levelező-lapjainkat, melynek bevétele a sebesültek javára fordítatik. A levelezőlap terjesztő iroda bárkinek küld levelezőlapokat, aki eladásra eziránt az irodához fordul. — A Vörös Kereszt egyesület betegnyugvó állomásának levelezőlap osztálya, Budapest, VIII., József-körút 34., III. 8. sz.

— **A szegények segélyezése.** A város szegényügyi bizottsága ma délután K. Tóth Mihály dr. tanácsnok elnöklete alatt ülést tartott, amelyen segélyezési ügyekkel foglalkozott. A bizottság, tekintettel a háborúra, fokozott mértékben kiterjesztette a gondoskodását a munka- és keresetképtelen szegényekre.

— **A beteg legénység és a kórházak ruhaféléinek mosása.** A debreceni m. kir. honvédcsoportkórház részéről most Csejdy dr. főorvos hirdeteményt közöl a m. kir. debreceni honvéd csapatkórház beteg legénységi és kórházi ruhafélék mosatásának 1915. évi január hó 1-től 1915. évi december hó végéig (esetleg 1917. év december végéig) terjedő időre ajánlati tárgyalás utján való biztosítása iránt. A biztosítási tárgyalást 1914. évi október hó 12-én délelőtt 10 órakor tartják meg a debreceni honvéd csapatkórház felvételi irodájában. A közelebbi feltételek az érdekeltek által naponta reggel 8 órától délután 6 óráig ugyanott megtekinthetők. — Összesen 27,500 darab ruhaneműfélék mosatásáról van szó. Ezek közt van ing, lábravaló, törülköző, tiszt, egyszerű és kettős lepedő, téli takaró, lószőr párnahuzat, kórházi kötő, kötény, durva törül, pohártöröl, zsebkendő.

— **Gyilkosság Balmazújvároson.** — Ma délelőtt jelentette a balmazújvárosi előljáróság a debreceni kir. ügyészségnek, hogy Balogh József földmivest eddig ismeretlen tettesek tegnap éjszaka agyonverték. Az ügyészség elrendelte a holttest felboncolását és széleskörű nyomozásra utasította a csendőrséget.

Vidékről
apróhirdetéseket legelőszerebb postautalvánnyal feladni. Az apróhirdetés szövege a postautalvány szelvényén elfér. — Zárt levélben is lehet; akkor a hirdetés ára levélbélyegben esatolandó.

A Debreceni Független Ujság telefon száma:
Szerkesztőség 3-39
Kiadóhivatal 3-39 és 18
Nyomda 18

Jellegű leveleket csakis kellő igazolás ellenében ad ki a kiadó hivatal.

Apróhirdetésre telefonon felvilágosítással nem szolgálunk.

A DEUTSCH- újságokban tescheni vaj, Andrassy vaj, irós vaj és gvenze vajas litól turó mindennap kapható.

SZEDEDI PAPRIKA- különlegességek óriási raktára LINDENFELD J. JENO fűszer- és gyarmat-áru nagykereskedésében népzügyi palota. Telefon 79. sz.

Makulatur papiros kapható a kiadóban.

Nyelvmesternő lakás vagy ellátás ellenében órákat adna. Timár-utca 19. Fehérvé lakása.

Keresek megvételre egy 3-mas jókarban levő népszekere nynt. Cim a kiadóhivatalban.

Kapucsdulák bármilyen felírással kaphatók a kiadóban.

2-3 iskolai tanulót teljes ellátásra (kóser koszt) elfogad ózv. Klein Dávidné, Arany János-utca 16. szám.

Különbejárati
két szoba központi fűtéssel, villanyvilágítással butorozatlanul csetleg butorozva azonnal kiadó. Felvilágosítást ad Verbóczy-utca 2. szám alatt, II. kapunál a házmester.

Karszalagos LAPELÁRUSITÓK
felvétetnek.
Napikereset

4 biztos korona
Cim a kiadóhivatalban.

KIADÓ garçon-lakás.
Az Egyház-tér 8. sz. a házban két utcai szoba, kapu alatti külön bejárattal, butorozva vagy üresen november elsejére kiadó. Továbbá kiadó egy kiftűdő borpince is. Értekezhetni ugyanott Gáll Vilmos bir. végrehajtónál.

KÖLÖSÖN
sorsjegyekre, órtékpapírokra és I-rendű vidéki takarékpénztári részvényekre
Konvertáltjainkakra 140 K
Hatal sorsjegyre . . . 90
Ost. vörös kereszt s. j. 40
Olasz vörös kereszt s. j. 38
Erzsébet sorsjegyre . . . 7
József . . . 10
Bazilika . . . 20
Magy. vörös kereszt s. j. 22

A kölcson apró részletekben üresíthető. Ha sorsjegyet bárhol zálogban vannak, úgy a letétjegy beiktatása ellenében a kölcson a fenti összegre fölemeljük. Részletkétszámra vásárolt, de még ki nem írt sorsjegyeket kiváltjuk és rájuk fenti kölcsonat adjuk.

A Debreczeni Közlöny Kölcson-intézet Népsz.-Társ. bankozásiya SIMONFFY-UTCZA 13. SZÁM. Telefon 298. Alaptáji év 1878.

Üzemnagyobbítás folytán

nyomással:
1000 szines jóminőségű boríték K 3-60
1000 finom fehér boríték . . . 6-
1000 félív üzleti levélpapír . . . 7-
1000 szines levelező-lap . . . 5-20
Egyéb nyomtatvány is elegáns, modern kivitelben, hasonló olcsó árak mellett

HOFFMANN és KRONOVITZ
KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
EBRECZEN, PIACZ-UTCZA 49

Intézeti fehérneműek fiúk és leányok részére
ingek — nadrágok — zsebkendők
kötények — asztalneműek — paplanok
matracok

Donegán és Somossynál
DEBRECZEN, Kistemplombazár

URANIA
Debreczen legnagyobb, legelőkelőbb mozgója
EGYHÁZ-TÉR. — TELEFON 12-51.

Ma utoljára!
A LÁTHATATLAN BIRÓ
Társadalmi dráma 2 felvonásban.
Áfonyabokrok. Tudományos felvétel.
Az élelmes portás. Humoros.
Tokiwa boldogtalan szerelme. Japán életkép 2 felvonásban.
Ha elfogy a pénz. Kacagató.
Aki másnak vermet és. Bohózat.

Előadások este 6 órától éjjel 12 óráig folytatódógos bemenettel, rendes helyárrakkal. Bérlet-és kedvezményes jegyek érvényesek.

Szombaton d. u. 3-tól 5-ig és 5-től 7-ig
félholyáru ifjúsági előadások.